

[Søren Olesen.]

da disse Tvangsideer er brudt sammen, mene, at vi kan forhindre noget lignende i Fremtiden alene ved en Beskæring af Mindretallets Rettigheder og ved Indførelse af et skærpet Tilsyn med Skoleforholdene. Det er nemlig ikke den danske Privatskoleordning, man ønsker indført, men en betydelig strengere Ordning, og jeg tror bl. a., at det ogsaa vil blive meget vanskeligt at gennemføre det Tilsyn med Privatskolerne, som er foreslaaet her, idet ikke alene Lærerne, men ogsaa Undervisningsmidlerne skal godkendes, hvorefter der naturligvis ogsaa skal føres Tilsyn med, at disse virkelig bruges paa den Maade, som Anerkendelsen forudsætter. Det er ikke den danske Ordning af Privatskoleforholdene, som her er indført, men en Særordning, og det var netop det, man vilde bort fra.

I Sydslesvig ved vi endnu ikke, hvordan Forholdene vil udvikle sig, men det vilde være saare trist, om den Afgørelse, vi nu træffer, skulde komme til at staa som en Hindring for de Danske dér i at opnaa den bedst mulige Frihed til at pleje deres danske Sprog og Kultur. Det skulde nødigt kunne siges, at vi ved den Afgørelse, vi træffer, kan komme til at lægge dem Hindringer i Vejen.

I den nationale Kamp sker Udviklingen ikke i Spring, og vi maa ikke tro, at Danskheden vinder en stor Sejr ved Indførelsen af den foreslaaede Privatskoleordning. Det er ud fra disse Synspunkter, at jeg og mit Parti har tilsluttet os Mindretallets Indstilling. Og dertil kommer saa Hensynet til de praktiske Forhold, som gør det umuligt at gennemføre den foreslaaede Ordning inden for den Tidsfrist, der er givet ved Forlængelsen af den midlertidige Lov.

Baade Flertal og Mindretal inden for Kommissionen er enig om, at vi ønsker den endelige Ordning gennemført, som bedst muligt i Fremtiden tjener Danskhedens Sag — saavel Nord som Syd for Grænsen.

Tiden løber ikke fra os, om vi lader den midlertidige Lov gælde et Aar frem, saa Forholdene kan afklares mere, end de er i Øjeblikket. Selv om vi tøver noget af Hensyn til, at vi vil øve Ret og Billighed, tror jeg ikke, at Danskheden derved vil lide noget Nederlag. Jeg tror, at ogsaa her vil Grundtvigs Ord komme til at gælde: at „brænder kun Hjertet for Sandhed og Ret, skal Tiden nok vise, vi tænkte ej slet.“

Bartholdy: Som Repræsentant for Grænselandet vil jeg gerne have Lov til at

frem sætte et Par Bemærkninger i Anledning af dette Lovforslag.

Det er med ikke ringe Spænding, man nede i Grænselandet har imødeset den kommende Skoleordning, og det er navnlig Spørgsmaalet om Opretholdelsen af de tyske kommunale Skoler, som Interessen samler sig om, og det er heller ingen Hemmelighed — som det ogsaa er kommet til Orde her —, at langt den overvejende Del af Befolkningen ønsker disse Skoler ophævet.

Den nedsatte Kommission har heller ikke kunnet være i Tvivl om, hvordan Befolkningens og Lærernes Stilling i Grænselandet har været til disse tyske kommunale Skoler og til de Særklasser, som man siden Nytaar har oprettet efter den midlertidige Ordning. Disse Særklasser blev — for øvrigt ogsaa af Kommissionen — betragtet som en øjeblikkelig praktisk Løsning, idet man ansaa det for ugørligt straks at optage alle Børn fra de tyske Kommuneskoler i de danske. Som bekendt blev Særklasserne fra mange Sider mødt med Uvilje, ikke mindst af de Lærere, der skulde medvirke til denne Ordningens Gennemførelse. Hvorledes de virker, er det vel efter knap 2 Maaneders Forløb lidt vanskeligt at udtale sig om, men naar man ved, at der stadig er Utilfredshed med denne Ordning, og at Lærerne finder den meningsløs, synes det lidt mærkeligt, at et Mindretal i Kommissionen ønsker den forlænget yderligere et Aar.

Begrundelsen herfor er, som man har nævnt, den, at man mener, Forholdene endnu er saa uafklarede baade Nord og Syd for Grænsen, at man ikke paa nærværende Tidspunkt kan gennemføre en endelig Ordning. Og med Hensyn til Stillingen Syd for Grænsen — ja, saa er den i Sandhed uafklaret; men der er intet, der tyder paa, at den vil være mere afklaret om et Aar.

En af Mindretallets Begrundelser for at opretholde de tyske kommunale Skoler er den, at det er lettere, mener man da, at kontrolere disse end Privatskolerne, og man henholder sig dér bl. a. til en Udtalelse i Betænkningen af Amtsskolekonsulent Nic. Svendsen, hvori han skriver — jeg citerer med Formandens Tilladelse — om de kommunale Skoler, at

„Lærerne ved disse Skoler stod i samme Tillidsforhold til Skoledirektionen, som det var Tilfældet med de danske. De tyske Lærere fra de offentlige Skoler i By og Land mødte op paa Skoledirektionens Kontor med alle deres Anliggender. Der var baade ved Besøg i deres Skoler og ved personlige Samtaler god Lejlighed